

T Ê K O Ş E R

HEJMAR 30

KANÛN 1985

revue trimestrielle

driemaandelijks blad

TEKOŞER: KOVARA TEKÖŞER, YEKİTIYA KARKER Û XWENDEKARÊN KURD LI BELÇİKA

NAVNIŞAN: B.P. 33 - 1730 ZELLIK - BELGIQUE

BUHA: 40 F.B., 2 DM, 6 FF.

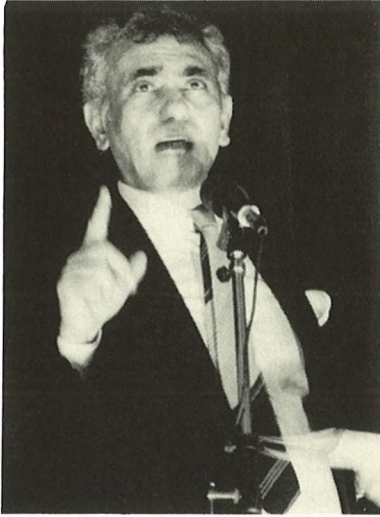
N° BANKE: 426-3144071-85
K.B. - BELGIQUE

BERPIRSIYAR: M. Nezh YALÇIN

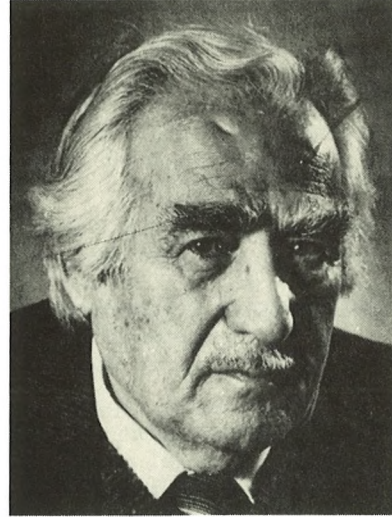
KOMİTA NIVİSKARIYÊ: Ahmed, Derwêş, Pervîn, Yalçin

T Ê D A Y Î

WENEYÊN ÇAR NIVİSKAR Û HUNERMENDÊN KURD ÊN KU ÇON DILOVANIYE	R. 3
KURTENIVİSA DAXWUYANIYA FERMÎ YA ENIYA DEMOKRATIKA IRAQÎ - CÛD	R. 4
PIRSA KURDAN LI PARLAMANA EWRUPA	Pervîn R. 5
RÊZIMANA KURDÎ	Celadet BEDİR XAN û R. LESCOT R. 6
QEREÇÎ Û MELKÊ	Mihdî R.11
DÎROKA KURDISTANÊ DI ANSİKLOPÊDIYA ISLAME DE	R.12
GIYAYÊN HOV ÊN KURDISTANÊ	Yalçin R.15
VEBÛNA NAVENDIYA KURDISTAN LI HOLLANDA	R.15
ALİKARIYA CIVAKA BIYANIYAN	Derwêş R.16
DU ŞEVÊN AGAHDARIYÊ	R.19
XEBATA ME	R.19
CEJNA 30 SALIYA ŞIVAN	R.21
TEKOŞER'DEN HABERLER	R.22
AX JI DERDE VAN BÊBEXTAN	Şahîne Soreklî R.23
KURŞUN NEYLESIN TURKUYE ?!	R.23

YILMAZ GÜNEY
1937 - 1984

CIGERXWÎN
1903 - 1984

ELADÎN SICADÎ
1915 - 1984

QENATÊ KURDO
1909 - 1985

KURTENIVISA DAXWUYANIYA FERMI YA ENIYA DÊMOKRATIKA IRAQÎ - CÛD

Di dawiya meha Cotmehê de, rûniştevanên bajarên Kurdistanê Iraqê dijî rêzana şovîni û diktatorî ya rejîmê Iraqê û dijî şerrê Iraq û Iranê yê xwînî derketin.

Li bajarê Sileymaniyê, piştî kuştina du kesan ji hêza leşkeriya balefirî, faşîstan dijî vî bajarî êrîşeke pirr dijar kir. Li hemberî vî êrîşê, xelkê Sileymaniyê mangirtina (grêv) giştî û xwepêşandinên (meşîn) ku leşker bi agir belav kirin pêk anîn.

Hikûmet derketina derve qedexe kir û riya Sileymaniye-Kerkûkê girt ku ev nûçe negihêje bajarên din. Lê gel derket derve û xwepêşandinan pêk anîn, û leşker ew bi balefirên hêlikoptêr belav kirin. Di van lihevixistinên de, yek ji hêzên leşkerî mir û hinên din birîndar bûn. Ji aliyê gel şeş meriv gorî bûn û jimareke mezin birîndar bû.

Di 23 Cotmehê de, 20.000 leşker, cenderme û polîs ji Kerkûkê hatin û xaniyan yek bi yek geriyan ji bo ku şoreşgeran û kesên dijî şerr peyda bikin. Her xaniyekî ku tê de yek ji wan hat dîtin, yan ku leşker gûman dikir ku tê de yek ji wan hebû, dihat hilweşandin. Jimara xaniyên hilweşayî gihajt 120. Bi ser de jî, ev hêzên leşkerî kuştinên komî pêk anîn, agir berda 13 xort, di mehella Ashab Sabî de, û 10 rûniştevanên din li hemama gelerî, Nalî, li Sileymaniyê. Hemî tavil gorî bûn.

Carek jî, faşîstan 8 rûniştevan, di gorgeha (mezar) bajêr de, sax hatin gor kirin. Ev cara duyemîn e ku bajarê Sileymaniyê êrîşeke ewha hov dijî. Di 9 Hezîran 1963 de, ev canî bixwe 128 rûniştevan di kortalekê tenê de, sax gor kiri bûn.

Di roja 4mîn de, karkerên cigarexanan û yê karxanên din ên bajêr xwe gihand gel û karên xwe rawestandin.

Di tevayiya vî êrîşê de, li Sileymaniyê çend hezar kes hatin girtin û jimara goriyan gihajt 200, gelek kes jî birîndar bûn.

Faşîst ewqas har bûn ku di girtîgehan de kuştinên komî yê girtiyên rêzanî (siyasî) pêk anîn. Di girtîgeha Mûsilê bitenê de, 69 şoreşger hatin kuştin.

Di vî zemanî bixwe de jî, malîyên pêşmergan û yê kesên ku dijî şerr in - li Sileymaniyê bitenê 112 malî - hatin dûr

xistin, û tukes hîn cihên wan nizane.

Li Erbilê, hêzên faşîst xwest ku dora gelek mehellan bigirin, ji bo ku rûniştevanên vî bajarî xwe negihînin ên Sileymaniyê. Lê xelk xwe di kela xwe de veşart, û ji bo cara yekemîn hin caş jî xwe gihand wan. Li gel hêlikopterên ku kelê bombe dikir, gelê Erbilê xwe ragirt û leşker neçar (mecbûr) kir ku vegere.

Li Dehok, Mûsil, Zaxo, Amadya û Kerkûkê, xwepêşandinên gelerî, bi awayên cihê fireh bûn.

Ji destpêka vî salê, hikûmeta faşîst dora navçeyên rizgarkirî ku tê de bi sed hezaran welatparêz û hevalên tevgera niştîmanî ya dijî hikûmetê dijîn digire û nahêle ku xwarinên bingeşî bigihêjin wan yan jê derkevin. Û bi ser de jî, gelek gund bombe kirin ku ew vala bibin û bi vî awayî berengariya (xwe parastin) gelerî bişikîne.

Ji destpêka îlonê, bi sedan dibistan ji aliyê hikûmetê hatin girtin. Heta nuha, jimara dibistanên pêşînên girtî li navçeya Dehokê gihajt 208, û yê Erbilê 200. Di destpêka Cotmehê de, dibistana navîn "Bira-yetî" li navenda Dehokê hat girtin û xwendevanên wê li dibistanên bajarên din hatin belav kirin.

Hikûmeta faşîst av û elektrîk ji malîyên pêşmergan yan ên partiyên dijîtiyê yan jî yê kesên ku dijî şerr in jêdike.

Ev serhildana gelerî ku bajarên Kurdistanê dijîn nîşan dide ku gelê me yê iraqî hemî hêzên xwe yê şoreşgerî dide hev ji bo ku şerrê Qadisiyyê rawestîne, ji diktatoriya faşîst rizgar bibe û Iraqa dêmokratîk ava bike.

Eniya Netewiya Dêmokratîka Iraqî (Cûd) cardin te'kîd dike ku jê çiqas bê ewê vî barê netewiyê giring bîne cih.

12 Mijdar 1985

PÎRSA KURDAN LÎ PARLAMANA EWRUPA

Pervîn

Di tarîxa 23.10.1985 de, Parlamana Ewropa li Strasburg civiya û biryareke giring li ser Tirkîyê stend.

Ji bo ku Parlamana Ewropa ji nuh de pêwendiyên xwe bi Tirkîyê re bike, jê re pênc merc (şert) pêwist in:

- 1- Rakirina hikmê îdamê ji bo cinayetên rêzanî (siyasî) yê ku bê kuştin hatine kirin, û buhurîn (af) ji bo girtiyên ku ji sedema dîtinên xwe hatine ceza kirin.
- 2- Rawestandina êşandina (işkence) girtiyan û cezakirina merivên ku vê êşandinê dikin.
- 3- Rawestandina dozên (dawa) koman û di cihê wan de dozên dad (dawayên adil) pêk anîn.
- 4- Mafê her Tirkekî ji bo gilîkirinê li ber Komisyona Ewropî ya Mafên Mirovîyê (li Konseya Ewropa).
- 5- Hilanîna sînoran li ber azadiyên rêzanî, civakî û dîtinî.

Ji 287 parlamenterên ewropî, 159 vê Biryarê pejirand (qebûl kir), 119 dijî wê derketin û 10 bêdeng man. 3 parlamenterên belçikîyên flaman pêşneyaran li ser mafê gelê kurd kirin.

Berê ku Parlamana Ewropa vê biryarê bistine, Komisyona wê ya Rêzanî parlamenterê sosyalîstê ingilîz, Richard Balfe (1), di 12-17 Gulan 1985 de, şand Tirkîyê, ji bo ku rewşa wê baş nas bike. Lê, li wira, wî nikarî bû girtîgehan bibîne û bi berpirsiyarên hikûmetê re bipeyive.

Ev bûyer, ji bo me Kurdan, gelek giring e. Ev cara yekemîn e ku zordestiya ku li ser gelê me dibe, bi awakî vekirî, ji aliyê Parlamana Ewropa tê protesto kirin: Em li jêr, li ser vê yekê, çend bendên giring nîşan didin:

Bend M. Mixabin, awayên gelek cihê yê pelixandina mafên mirovî yê hindikayiya kurdî li Tirkîyê, û bi hêzanî yê kesên ku bi awakî rêzanî xwe weka Kurd nîşan didin, hîn jî dajon (dewam dikin).

Bend T. (Parlaman) dibîne ku berpirsiyarên

tirk mafên hindikayiyên nijadî (etnikî), heta gava ku ew bi peymanên navnetewî hatine dayîn, tên pelixandin.

Piştî benda T'ya dawîn, Parlamana ji hikûmeta Tirkîyê tiştên giring xwestin. Ji wan jî:

Bend 2, g: Dayîna mafên hindikayiyan, yê olî (dînî), zimanî, dîrokî û yê xebatên çandî û civakî.

Bend 4: (Parlaman) ji serokê xwe dixwaze ku ew vê Biryarê, li Komisyona û Konseyê, ji wezîrên Karên Derve yê ku di nav çarçeva hevkarîya rêzanî de dicivin, hikûmetên dewletên endam, Konseya Ewropa, hikûmeta Tirkîyê û Meclisa Mezina Netewî ya Tirkîyê re bişîne.

Em baş zanin ku ne bi saya vê biryarê, lê bi ya têkoşîna gelê kurd bixwe emê mafê xwe bistînin. Lê, rast e jî ku tu şoreş, gava ku bitenê li hundurê welêt çêdibe, bê ku dengê xwe li cihanê bide bihîstin, di vê dawiya sedsala XIXmîn de nikare serfiraz bibe.

Tevgera me divê li hundir û li derve, bi awayên cihê, lê girêdayî hevdu, heta serfiraziyê baje.

DE LUCHT IS ZWAAR ALS LOOD

TURKIJE 5 JAAR NA DE STAATSGREP

Een uitgave van het Internationaal Ontmoetingscentrum.

(1) R. Ralf li hemî cihanê ji bo mafên mirovî têkoşînê dike. Lê hestê (his) wî yê taybetî (xusûsî) ji bo Tirkîyê heye, ji sedema pêwendiyên wî yê rojî bi rûniştevanên Tirkîyê re, li Basûrê London. Ew endamê Amnesty International e û ji 1981, di Komîta Parastina Mafên Mirovî li Tirkîyê de dixebite.

R Ê Z Î M A N A K U R D Î

Mîr Celadet BEDIR XAN û R. LESCOT (*)

(Zaravê Kurmancî)

- III -

II. DENGDER

6. Dengdêrên kurdî heşt in: a, e, ê, î, î, o, u, û. Meriv kare wan, li gora bingehên cihê, veqetîne çend koman:

Eger meriv giringî bide jimara wan, 3 dengdêrên kurt (e, u, î) û 5 dengdêrên dirêj (a, ê, î, o, û) vediqetîne. Ev cihê-kirin bingehî ye.

Û meriv kare jî wan li gora cihê ezmanê ziman ku ew tê de tên bi lêv kirin rêz bike. Wê çaxê, meriv 3 dengdêrên pêşîn:

î, ê, e; 2 dengdêrên tevlihev: î, u, û; 3 dengdêrên paşîn: a, o, û, dibihîse.

Pêwist e meriv bala xwe bide ku dengdêrên kurt û yên weka wan, ên dirêj, dengên wan cihê ne û ji rawestên (nuqte) bilêvkirinê yên pirr cihê derdikevin.

Di dawiyê de, eger em bala xwe bidin bicihbûna zimên di planê bilindbûnê de, emê dengdêrên bilind (î, û, î, u), ên navîn (ê) û ên nizm (e, a, o) ji hev cihê bikin.

D I R Ê J			K U R T	
	Pêşîn	Paşîn	Pêşîn	Tevlihev
Bilind	î	û		î, u
Navîn	ê			
Nizm		a, o	e	

Di fêslê yekemîn de, me giringiya dengdêran nîşan da bû. Nuha, emê lêhûrnêrînekê li ser giringiya dengdêrên ku cihêtiyên wan ên balkêş hene bi tefsîl çêkin.

A. DENGDERÊN KURT

7. Dengdêrên kurt 3 ne: e, î, u. Em îcar zanin ku tu deng bi fransîzî weka wan tu neye. Duduyên pêşîn: e, î, weka ku emê paşê bibînin (hevgirtin), di bingeha sistema dengiya kurdî de ne. A siyemîn (u) nuh e.

8. E- Dengdêra paşîna nizm. Ev dengdêr kare di paşîya yan di pêşîya her dengdarekê de bibe. Ew weka unsurê pêkanîna dengdêrên dirêj, a, ê, û, î, ava dibe (li dûrtir binêre).

Gava ku gotinek bi "e" diqede û nîşaneke ku bi dengdêra "e" bixwe dest pê dike dis-

tîne, her du "e" karin, li gora zaravan, yan bi "y"eke ahengî ji hevdu veqetin, yan jî xwe bi "a" yan "ê" hevdu bigirin: Mase: maseyek, masak, masêk.

Bi vî awayî jî, "e"ya dawîn ku nîşana "ê" yan "a" piştî wê tê, kare yan hunda bibe, yan ji nîşanê bi "y" veqete. Mase dibe: maseyê yan masê (awayê têrkera yekejmar); maseyên min yan masên min; maseya min yan mase min; maseyan yan masan.

9. I- Dengdêra tevliheva bilind. Bi awakî giştî, tu gotineke kurdî bi "î" dest pê nake û naqede.

Lê, ev dengdêr dibe tîpa dawîn a daçekên "di", "ji", "li", a pronavê "çi" û a raweyên bi "î" (hati, di hati bûn de). Nîşan û pronavê ku me li jor gotin jixwe tucar bitenê nayên dîtin; hemî di peyvê de, ewqas zû tên bi lêv kirin ku dibin weka perçekê

(*) Grammaire Kurde, Librairie d'Amérique et d'Orient, Paris 1970. Wergerandin: Fransîzî-kurdî: Pervîn.

ji gotina ku tê piştî wan. Eger em werin raweya "i", ew bitenê di kesandina hin demên hevedudanî de, û bi taybetî hergav bi alîkariya "bûn" xuya dibe.

NIŞANK I. Gotinên kêr ku di destpêka wan de "i" heye biyanî ne. Ew pirr caran ji erebî hatine stendin. Di wan de, "i" ji ع yan I'yeke bi "kesre", bi erebiya bêjeyî (edebî), tê. Nîşe: Izin: (إذن); îşaret: (إشارة), insan: (إنسان), imza: (إمضا).

Jixwe, di piraniya peyvikên çiyayî de (Botan, Xerzan û hwd.), ع û I'ên destpêka gotinan, ên erebî, ku bilêvkirina wan ji bo Kurdan zor de, bi dengên "hi" yan "î" hatine guhertin. Li gora navçeyan, "hizin" yan "îzin" (إذن), "hinsan" yan "însan" (إنسان), "hişaret" yan "îşaret" (إشارة), "himza" yan "îmza" (إمضا) tên gotin. Awayên "izin", "insan", "işaret", "imza"..... bitenê ji aliyê bajariyan û hin rûniştewanên deştan, ku ji sedema pêwendiyên bêtir bi biyaniyan re, hînî bilêvkirina wan bûn, tên bi kar anîn. Divê em bala xwe bidin ku ev awayê dawîn ê bilêvkirinê, eger ne li gora rêzikên fonetîka kurdî be jî, îro di zimanê nivîsînê de ku bi saya bajariyan û gundiyan Kurdistana Rojavaya Başûr ava dibe bêtir cih digire.

NIŞANK II. Me berê nuha dît ku alfabeya kurdî bitenê fonetîk e û ku di xwendinê de her tîp divê bê bi lêv kirin. Nuha baş e em nîşan bidin ku "i", û ew bitenê, carna ji vê rêzikê derdikeve. Bi rastî, her "i"yeke ku di kîteya dawîn a gotinekê de xuya dibe, gava ku tê pêşiya gotineke ku bi dengdêrekê dest pê dike, yan bi tesaduf nîşanekê distîne, hunda dibe. Bi vî awayî, "kevin", eger piştî wê "e" hebe, hergav "kevin" tê nivîsîn, lê "kevn" tê bi lêv kirin, û ev hundabûn pirr caran di nivîsînê de, ku hîn rêzikên wê divên bîn tesbît kirin, xuya dibe. Nîşeyên jêrîn ewê vê rewşê baştir nîşan bidin:

- Qetila wî helal e: di xwendinê de : "qet'la wî helal e".
- Ev çi bihin e?: di xwendinê de: "ev çi bih'n e?".
- Bi remilê dizane: di xwendinê de: "bi rem'lê dizane".
- Ma eqilê wî heye?: di xwendinê de: "ma eq'lê wî heye?".
- Ji qehiran mir: di xwendinê de: "ji qeh'ran mir".
- Rikinên Birca Belek: di xwendinê de: "rik'nên Birca Belek".
- Ez di vê fikirê de me: di xwendinê de: "ez di vê fik'rê de me".

NIŞANK III. Li gel vê qasê, eger unsurê ku radigihê gotinê, îcar ne bi tesaduf, lê bi

awakî muntezem cih digire, weka di paşdaniyekê yan di beşa duyemîn a navekî de û yan jî di rengdêreke hevedudanî de, "i"ya ku nema tê bi lêv kirin ji nivîsînê jî hunda dibe: Bihin-ok dibe "bihnok". Kevn-ar dibe: "kevnar", "kevnare".

Di vajayê (eksê) wî de, di nîşeyên jêrîn de, "i"ya ku bilêvkirina wê dajo (dewam dike), di nivîsînê de jî dewam dike:

Sêhir-baz dibe sêhirbaz. Eqil-mend dibe eqilmend. Bihin-dar dibe bihindar.

10. Derbasbûna "e" ber bi "i" û ya "i" ber bi "e":

Bi kurdî, weka di zimanine din ên îranî de, dengdêrên "e" û "i" ne sabit in. Di hin gotinan de, dibe ku ew cihê hevdu bigirin. Bi vî awayî, "tejî", "mirov", "çel", "xerab" û hwd. pirr caran, di peyvikê bixwe de, bi awayên: tijî, mirov, çil, xirab, û hwd. tên dîtin.

11. U- Tevliheva bilind. Ev dengdêreke pevdengî ye ku ji tevlihevbûna "w-i" çêbûye. Em wê bitenê di jimareke piçûk a navan de dibînim, ji bo ku xuyabûna wê nuh e.

NIŞANK. U'ya ku dengê wê sabit e, divê ku ji rasthatina tesadufî ya "w" û "i", ku di gotinên guhertî de tê dîtin, bê cihê kirin. Bi vî awayî, lêkera "xwarin", di kesê yeke-minê yekejmar ê dema niho ya raweya pêşker de, dibe "dixwim", û di sê kesên gelejmar ên vê demê bixwe de dibe "dixwin". Ev her du awa tucar "dixum" yan "dixun" nayên nivîsîn.

EMIR DJELADET BEDIR KHAN

et

ROGER LESCOT

GRAMMAIRE KURDE

(Dialecte kurmandji)

*Ouvrage honoré d'une subvention
du Centre National de la Recherche Scientifique*

LIBRAIRIE D'AMÉRIQUE ET D'ORIENT

ADDIEN MAISONNEUVE

11, rue Saint-Sulpice, Paris (6e)

1970

12. Ji derveyî istisnayên kê, "u" bitenê piştî dengdarên g, h, k, q û x tê dîtin. Nîşe: Gur (gwir), hundir (hwindir), kur (kwir), gul (gwil).

Di hin gotinan de, dengdarên din tên pêş "u". Nîşe:

- Tu: pronavê (zemîr) kesîn, kesê 2mînê yekejmar.
- Tu: rengdêr (sifet) û pronavê nebinavkirî.
- Du: awayê rengdêrî û pronavî yê "dido".
- Sund: jixwe ev awa bitenê di peyvîkên ku tê de "s" carna weka **س** ya erebiya xurt û ku ji sistema fonetîka kurdî dûr e tê bi lêv kirin tê dîtin. Di hemî peyvîkên din de "sond" tê gotin.

NIŞANK I. Di lêkerên weka guhartin, guhas-tin, guvaştin de, ku di rayê (esl) xwe de diviyan: gwhartin, gwhastin, gwivaştin bîn nivîsîn, di gelek navçeyan de bi awa-yên: gihartin, gihaştin, givaştin tên bi kar anîn. Dibe ku ev netîca pêşveçûneke bêtir be, ji bo ku tê de dengê "w" tê rakirin.

NIŞANK II. Di beşa Rojavaya Kurdistanê de, di bin tesîra melleyan de, ku di dibistanên kur'anî de xwendin, "u" pirr caran cihê damma (') ya gotinên ku ji erebî hatine stendin digire. Bi vî awayî, ew dengê xwe yê rayî (eslî) hunda dike û weka "û"yeke pirr kurt tê bi lêv kirin û ew kare di dû her dengdarekê de were. Lê ew serbestî di rêzîkên fonetîka kurdî de bitenê di hin navçeyan de heye. Li her derên din, bi hêzanî li Rojavayê ku tê de ziman ji pêwendiyên bi zimanên biyanî xwe parastîye, damma (')yên ku di gelek kêş gotinên ku ji erebî hatine stendin tên dîtin cihê "i" stendine, ji bo ku di kurdî de tu tîp weka damma tu neye: **مراد** : mirad, **میدر** : midir, **مهم** : mihim.

Gotina erebî **مقر** (muqir: merivê ku itiraf dike) gava ku bi kurdî hat bi kar anîn, qedereke wê ya ecêb çêbû: dammaya "m" diviya ku bi "u"yekê û kesra (/) "q" bi "i"yekê bihata guhartin. Lê, weka ku "u" kare bitenê dû tîpeke qirikî were, her du dengdêr cihê xwe guhert û ev gotin bû "miqur". Di dawiyê de, di dawiya vê guher-tinê de, "k" cihê "q" stend, yan ji bo ku bilêvkirina wê hêsantir e, yan jî ji sedema wekheviya ku di navbera kîteya "qur" û gotina kurdî "kur" de heye ye. Bi vî awayî, gotina erebî "muqir", bi kurdî "mikur" tê bi kar anîn.

13. Dengdêra "u" nikare tucar were dû "w". Ango, pronavên "tu" û "du", dêlva ku di awayê têrkeriyê gelemar de bibin "tuwan" û "duwan", dibin "tiwan" û "diwan". Em baş nîşan bidin ku "u" tê pêş "y", bê ku bi-guhere.

B. DENGDERÊN DIREJ

14. Di kurdî de pênc dengdêrên dirêj, a, ê, î, o, û hene.

A- Tu cihêtiyeke wê ya taybetî tu neye. Di benda 71 de, emê li çend awayên wê binêrin.

15. Î- Li gel ku ev dengdêr, di rêza alfa-beyî de, piştî "ê" tê, emê di destpêkê de li ser wê lêhûrnêrînekê çêkin, ji bo ku têgihajtina wê hêsantir bibe.

Dengdêra "î" nikare tucar berê "y" were. Gava gotineke ku bi "î" diqede nîşaneke ku bi "y"eke ahengî (yan bi "h"yekê, di hin peyvikan de) dest pê dike distîne, dengdêra wê ya dawîn bi "i" diguhere.

Nîşe: Ronahî (awayê têrkerî): ronahiyê.

Piçûkahî (awayê têrkerî): piçûkahiyê.

NIŞANK. Gava ku gotineke ku bi "î" diqede tê berê gotineke din ku bi "y" dest pê dike, "î"ya dawîn cardin "i" tê bi lêv kirin, lê nivîsîna wê ya tebîî dimîne.

Nîşe: Ev kî ye?: di xwendinê de: Ev kî Ye?

Ev derzî ye: di xwendinê de: Ev derzî ye.

Lê, eger rêzaya (mana) hevokê (cumle) di-xwaze ku dengê me di navbera gotina ku bi "î" diqede û a ku di dû wê de tê û bi "y" dest pê dike raweste, divê em di bilêvkirina "î" de dewam bikin. Nîşe: Ev derzî, ya min e.

16. Ê- Weka "î", "ê" jî nikare tucar berê "y" were. Sedema vê yekê dibe ku nêzîkbûna dengê "ê" û "î" be; bi vî awayî, zagona (qanûn) ku ev tîpa duyemîn di bin wê de ye digihêje ya yekemîn.

Gava gotineke ku bi "ê" diqede nîşaneke ku bi "y" dest pê dike distîne, dengdêra wê ya dawîn bi "e" tê guhertin.

Nîşe: Pê: peyên min, van peyan.

Rê: reya min, di vê reyê re

Dê: deya min, vê deyê (awayê têrker)

NIŞANK I. Nîşanka ku me ji bo "î" goti-bû (bend 15) ji bo "ê" jî dibe: gava goti-neke ku bi "ê" diqede tê berê gotineke din ku bi "y" dest pê dike, "ê"ya dawîn "e" tê bi lêv kirin, lê nivîsîna wê weka xwe dimîne.

Nîşe: Tu kurê kê yî?: di xwendinê de: tu kurê ke yî?

Kitêb li ser masê ye: di xwendinê de: kitêb li ser mase ye.

NIŞANK II. Di hin peyvikan de, û her gav ji sedema nêzîkbûna "ê" û "î", "ê"ya ku piştî wê "y" tê dibe "i", ne "e". Eger em li nîşeyên pêşîn ji nuh de binêrin:

Pê: piyên min, van piyan.

Rê: riya min, di vê riyê de.

Dê: diya wî, vê diyê.

tiştêkî vekirî ye ku ewê tevlihevî karibin ji guhertina "e" bi "i" derkevin. Bi rastî, gotinên rê û rî (bi tirkî: sakal), ewê her du, di awayê têrkerî de, bibin "vê riyê", herweha ya yekemîn (rê) diviya bia "reyê". Bi vî awayî bixwe jî, "pê" (bi tirkî: ayak) û "pî" (umuz), her du jî dibin "piyê" min.

Zimanê nivîsînê bêtir dixwaze ku rêzika ku di destpêka vî bendî de hatiye nîşan dan tetbîq bike, ji bo ku tê de ev tevliheviyên ku hatin gotin çênebin.

NIŞANK III. Guhertina "ê" û "î" bi "e" û "i" li ber "y" biyaniyê ku dest bi hînbûna kurdî dike şaş dike. Carna meriv bi zorê awayê mutlaq ê gotineke ku bi nîşana -eyê, -eya, -eyî, -iyê, -iya, -iyî, û hwd. diqede dibîne. Ji bo vê yekê, baş e meriv ji bîr neke ku tu navekî kurdî bi "î" naqede. Bi vî awayî, di "tiyê", "brazîyê min" de, awayên "tiyê" û "brazîyê" bitenê karin ji "tî" û "brazî" bên.

Bi vî awayî bixwe jî, ji bo ku nîşanên ku navên ku bi "e" diqedin, bi awakî giştî, bi dengdêra dawîn re hevdu bigirin, awayine weka "derpeyê" yan "brazeya" (di derpeyê min, brazeya min de) ji "derpe" yan "braze" ku tu nene, bêtir nêzikî "derpê" yan "brazê" dibin.

Lê, eger meriv rastî peyvikeke ku tê de serbestiya ku li jor hat nîşan dan (nîşank II) tê pejirandin (qebûl kirin) bê, pirs zor dibe û bitenê axaftina vî zimanî çara wî dibîne. Bi rastî, nîşeyên ku hatin gotin dibin: "derpiyê min", "brazîya min", "xwarziya min", "diya min", û meriv di navbera "derpê" û "derpî", "brazê" (mê) û "brazî" (nêr), "xwarzê" û "xwarzî", "dî" (ku weka nav tu neye) û "dê", de tereddud dike. Di awayê "brazê" de, pirs ji ber xwe de rast dibe, ji bo ku zayenda (cins) wî bi veqetandeka "a" hatiye nîşan dan. Lê eger ev gotin gelemar bana, zayenda wan ewê nema xuya biba: "brazîyên min" û "xwarzîyên min" (mê û nêr). Ji bo vê yekê, divê meriv li gora rêzaya hevokê biçe (mana cumlê) biçe.

17. Weka "e", "û", "i", "ê" û "î" jî karin cihê hevdu bigirin. Di hin peyvikan de, dêlva "bîn", "bên" tê gotin; dêlva "mêvan", "mîvan"; dêlva "fehêt", "fehî" û hwd. Ev awa bi hêzanî di raweyên fermanî (emr) de ku tê de yek ji van dengdêran heye gelek caran tê dîtin.

Bi vî awayî, li gora navçeyan, ewha tê gotin:

Bîne yan bêne, ji bo lêkera anîn.

Bihîle yan bihêle, ji bo lêkera hiştin.

Bimîne yan bimêne, ji bo lêkera man, û hwd.

SAL 2
HEJMAR 21
YERŞEMB
1 NÎSAN 1934

HAWAR

ANNÉE 2
NUMÉRO 21
DIMANCHE
1 AVRIL 1934

KOVARA KURDÎ ★ REVUE KURDE

DI VÊ HEJMARÊ DE

Kurd û Kurdistan
Yewnanistan
Mijde
Çuk u Fil
Kaxezat Eskere
Delale Beriyê
Çarînen Xeyam
Pendname
Dêrik
Stranînen Botan
Tu çire?
Xeyamxart

Herekol Azizan
Dr. K. A. Bedir-Xan
Lawîkî Pijderî
M. E. Botî
Xwediyê Hawarê
Stranvîna
Dr. K. A. Bedir-Xan
Çegerxwin
Newzad
Str. Jeliyan
Remoyê Qenco
M. E. Botî

BIRÊ FRENŞIZÎ

Le Beau de la Steppe
Chansons de Botan

D. A. Bedir-Khan
Pirs. Kurdan

ÇAPXANA MIDHÎK EL-MIDHÎ
ŞAM 1934

SAL 14
HEJMAR 128
1 NÎSAN 1942
ADAR 1945

RONAHÎ

ANNÉE 14
NUMÉRO 128
1 AVRIL 1942
MARS 1945

SUPPLÉMENT ILLUSTRÉ DE LA REVUE KURDE HAWAR

Mîr CELADET BEDÎRXAN
Xwedî û Berpirsiyarê Kovarê

ŞAM - 1942-1945
ÇAPXANA SEBATÊ
ÇAPXANA TÊRÎQIYÊ
DERHEVOK : ÇAPXANA JINA NÛ

9

18. O- Paşîna bilind. Weka "a", "o" jî kare dû her dengdarekê were, bê ku tucar ew xera bibe.

Girêdana ahengî, piştî "o", bi alîkariya "w" û "y" çêdibe.

Nîşe: Cowa avê yan coya avê (kanal)
Stowê min yan stoyê min (stuyê min)
Çowê wî yan çoyê wî (darê wî)

NIŞANK. Bikaranîna "y" weka dengdareke girêdanê piştî "o" (weka piştî "û" jî) bi hêzanî taybetiya (xusûsiyet) navçeyên rojavayî ye (li bendên 19 û 20 binêre).

19. O- Paşîna bilind. Dengdêra "û" kare bi her dengdarekê re here, ji derveyî "w" ku kare dû wê biçe, lê ne berê wê.

Gava gotineke ku bi "û" diqede nîşaneke ku girêdaneke ahengî dixwaze distîne, ev girêdan bi "w" temîn dibe û "i" cihê "û" distîne.

Nîşe: Tû, dara tiwê.

Rû, riwê min.

Ez biwam (lêkera bûn).

NIŞANK. Di navçeyên ku tê de "û" vedibe û dibe "u" (li bend 20 binêre), girêdana ahengî bi alîkariya "y" çêdibe, bê ku "û"ya dawîn bê guhertin.

Nîşe: Dara tûyê, rûyê min.

20. Li Botan, Behdînan û Hekarî, "û"ya

kurdiya tebîî bi dengdêra pevdengiya dirêj ku di navbera dengê "wî" û "û"ya fransîzî (mûr = tû) de ye tê guhertin. Ev deng kare bi "û" bê nivîsîn. Jixwe peyvikên ku ev "û" tê de xuya dibe bikaranîna "o" nizanin; ew vê "o"yê bi "û" diguherînin.

Nîşe: Kûr, dêlva kûr

Şûr, dêlva şûr

Dûr, dêlva dor (birc)

Kûr, dêlva kor (çavên kor)

Ev "û" divê weka dengdêreke nehemîn ku bi nîşaneke taybetî (xusûsî) tê nivîsîn neyê hesibandin. Bikaranîna wê dêlva "û", di hin navçeyan de, û guhertina "o" bi "û" bitenê guhertinê navçeyî ne ku ji sistema dengiya kurdî hatine anîn, û di encamê (netice) de her du dengên tebîî "û" û "o" vedibin û dibin "û" û "û".

NIŞANK. Di navçeya Hekarî de, "bûn" "bün" tê bi lêv kirin. Lê, li Botan, ev lêker di bin awayê "bîn" de tê bi kar anîn (ji wê jî, di dema borî de: ez bîm, tu bî, ew bî, û hwd.). Rayê (eslê) vê taybetiyê ev e ku ji berê, di peyvikên ku "y" weka dengdareke girêdanê, piştî "û", bi kar tînin de, ev rader "bûyîn" bû (bûyîn tê bi lêv kirin), û di peyvikên din de "biwîn" bû. "Bûyîn" ewê xwe hev bigire û bibe "bûn".

Balkêş e ku awayê "bîn" tucar di zimanê nivîsînê de cih ne stendiye. Helbestvan Melayê Cizîrî (sedsala Vxmîn), ku rayê wî ji Botan e, herdem "bûn" بون dinivîsî, li gel ku bê gûman "bîn" bi lêv dikir.

21. O- Ev tîp ji aliyê nivîskarê alfabeya kurdî hatiye hesab kirin, ji bo ku ew wê di nusrawên (tekst) zargotinê (folklor) de, dengê "ö" (bi fransîzî "oeu": weka di "oeufs" = "hêk" de) ku di kurmançî de hema tu neye, lê ku di hin peyvikên soranî de hene, binivîse.

NIŞANK. Dengdêra "ö", di kurmançî de, heta nuha bitenê di gotina "öks" de ku ji aliyê Beraziyên Başûrê (navçeya Urfê) tê bi kar anîn û ku rêzaya (mana) wê "heriya sor" e, hatiye bihîstin. Ev gotin, di cihên din de, heta bi awayê "oks" de, ne hatiye zanîn; dibe ku ew ji tirkî "ökse" (bi yûnanî ὄξος) hatiye.

Dengê "ö" ji sistema dengiya kurdî ewqas dûr e ku herdem, di gotinên ku ji zimanê din hatine stendin, ew bi "o" hatiye guhertin.

Nîşe: Soz, ji tirkî "söz"

Donim, ji tirkî "dönüm".

Dûmahî heye

MAMOSTAYÊ KURD

1

dengê beşê kurdi-
xwendîngeha berz ya
mamostayetî li
stockholmê ye

Qereçî û Melkê

Mihdî

Rojek ji rojan, wek her car ji dema salê, payîzek xweş bû, zebeş û petîx pirr bûn.

Qereçîyan li dora gundê Mizîzexê konên xwe danî bûn. Wek tê zanîn, qereçî li her navçên Kurdistanê hene û kar û barê wan ger, nêçîr û hunermendiya kemaçê ye. Debara xwe bi gerana malan temîn dikin, ji bo ku nanê zikê xwê ji gundiyan bistînin. Wan konên xwe li gundê Mizîzexê, di bendera mala Melkê Hewşîko de, danî bûn.

Di rojê germ de, yek ji merivên qereçî diçe mala Melkê Hewşîko ku kêrikeke kurdî ji bo nêçîrê bikire.

Kar û barê Melkê Hewşîko, li cem cot, paleyî, kesax û çînîna rêsiyan, çêkirina kêrikan ji qiloçên sewêl (pez û mî) e.

Ew jî wek pirr kesan van kêrikên ku bes li wî gundî çêdibin, hem li gund û hem li bajêr, difroşe û beşekî ji debara malê pê hal dike.

Kêlîka ku merivê qereçî dikeve hindiru, li Melkê dinêre bê çawa ew ketiye ber kurika êgir û kufe kufa wî ye ku êgir xweş bike:

- Roja te bi xêr be, Melkê!

Melkê silava wî wergirt û bixêrhatin dayê. Paş de cih jê re çêkir:

- Kerem bike rûnê.

Qereçî li kêleka Melkê, nêzîkî kurikê, dirûnê. Axaftin xweş dibe, li ser bûyer û meselên gund. Paşê, ew li ser bend û berberiya (pevçûn) gund dipeyivin. Li dawiyê, qereçî kêrika xwe werdigre, diravên wê dide Melkê, radike ser xwe û xatir ji Melkê dixwaze, derî li ber xwe digre û diçe ber bi konê xwe.

Piştî ku qereçî ji cem Melkê derdikeve, evê dawîn li xelîtkê xwe ya diravan digere. Çi mixabe, Melkê xelîtkê xwe nabîne. Terqênî (tîrs) dikeve ser dilê wî. Di cih de dirabe û dide pey qereçî. Li devê hewşê bi qepira (pişt) qereçî digre û bi hêrs:

- Dirav û xelîtkê min deyne. Te xelîtkê min ya diravan dizî. Zû derxe bê tê ji ku derxî!

Qereçî sûnd bileh dixwe ku ti hayê wî ji xelîtkê wî nîne. Zêdetirî seetekê li ber hev dixin. Ti tişteki ji hev safî nakin. Li dawiyê, gava ku her du jî hew çare dibînin, hevdu dawetî şerîetê dikan. Ji bo şerîetê, li merivekî navser û bê alî difikirin. Melkê Babekir pêşneyar dike. Her du didin pey hev û diçine mala Babekir.

Dema ku ew çûn ba Babekir, ew bi kurê xwe Silho re pev diçû û hezar û yek nifir

jê re dikirin. Qereçî û Melkê silavan lê kirin. Babekir dev ji kurê xwe berda û hat li rex mêhvanên xwe rûnişt:

- Li vê ecêba kesî ne dîtî û zarokên vê heyamê wê dinyayê xwin. Tew û sed carî tew li me belangazan be.

Melkê dît ku bêhna Babekir teng e, silav nû kir û şîreta ku bêhna xwe fereh bike lê kir. Qereçî li Melkê vegereha û bi awakî tolatî:

- Ha hê ji nû de te rastiyê got mam xulam. Bêhna te fereh e heta ku tu ji xelkê re şîreta bêhnferehbûnê bikî!

Her du merivan mesela xwe ji serî ta dawî ji Babekir re got. Dîsa wan seetekê li ber hev da, sund xwar û ti tişt ji hev safî ne kir. Ew dibê te bîriye û yê din dibê na. Melkê ji Babekir re dibêje:

- Tu hakimtiya me bike, emê niha a dawî bikin. Lê bi şerta ku tu çavên xwe baş vekî ta kes ji me hîla li yê din neke.

Babekir dibe hakim û li wan temaşe dike. Melkê li yê qereçî vedigere:

- Emê niha hev û din tazî bikin. Ev dirav yan wê bi min ra derkevin û yan wê bi te ra derkevin. Diz yek ji me her du kesan e.

Qereçî aciz dibe:

- Bi wî serê te yê vala bikim, xelîtkê te bes ji aliyê te hatiye dizîn û nêta te heye ku tu nîqna (sûc) bixî stuyê min. Lê ev nîqên te wê derew derkevin. Tu pêşî xwe tazî bike. Ezê paş te xwe tazî bikim.

Dîsa miqeresiyê (munaqêşe) dest pê kir û kesî qebûl ne kir ku xwe pêşî tazî bike. Lê wek hemî kes dizane, merivên qereçî di axaftinê de xurt in. Melkê razî bû ku xwe tazî bike. Cilên xwe tev ji xwe kirin. Derpê tenê lê ma. Li qereçî vegeriya:

- De vê carê dora te ye. Tu xwe tazî bike.

Melkê cilên qereçî yeko yeko pê dide jêkirin. Li ser qereçî jî bes derpê dimîne. Melkê dixwaze ku qereçî derpê jî ji xwe bike. Lê qereçî vê yekê red dike.

- Bi serê bavê min tê wî derpê jî ji xwe bikî!

Lê qereçî jî ji qalibê xwe kêr ne dikir. Wî jî eynî tiştî ji Melkê xwest. Wî jî xwest ku Melkê derpiyê xwe ji xwe bike.

Dawiya dawî, her du merivên me hev û din çilp-tazî kirin. Ne li ser Melkê û ne li ser qereçî xelîtkê windabûyî derket. Paş vê yekê, her kesî rîya mala xwe girt û çû malê.

D Î R O K A K U R D Î S T A N Ê D Î

B. D e m a i s l a m î h e t a 1920

- III -

KURD DI BIN XELÎFE Û BÛYIDAN DE (DÛMAHÎ)

HAZBANÎ

Nêzîkî 281/894, gava ku Hamadan Ibn Hamdûnê Erebi (li Hamadaniyan binêre) li Mûsilê bi cih bû, Kurd ji hevalbendên wî bûn. Serhildana Kurdan ku, di 284/897 de, ji aliyê Ebû Leyla çêbû pirr dirêj ne bû (eynî eser, VII, 325, 337). Di 293/906 de, Kurdên Hazbanî, di bin serokatiya Muhammed Ibn Bilal de, navçeya Neynewa talan kir. Abdullah Ibn Hamadan, waliyê nuh ê Mûsilê, di dû wan de çû, lê li Ma'tûba hat şikestin. Bi alîkariyên ku ji aliyê xelîfê gihajtin, ew, piştî salekê, ket dû 5000 maliyên Hazbanî. Kurdan, ji bo ku zeman kar bikin, dest bi pêwendîyan kirin û xwe kişand Azarbayanê. Abdullah vegeriya Mûsilê û, bi leşkerên nuh re, cardin çû dijî Hazbaniyên ku li çiyayê El-Salak (dibe ku Lahican be) xwe xurt kiri bûn. Hazbanî, û piştî wan êla Humeydî û rûniştevanên çiyayê Dasin, hatin bindest kirin (eynî eser, VII, 371). Di bin xelîfe El-Muqtedir de, Kurdan derdorên Mûsilê talan kirin, lê ji aliyê waliyê Hamadanî hatin ceza kirin; êla Celaliyan li hemberî wî ragirtineke (berengariyeke) pirr hişk kir (eynî eser, VIII, 118). Di 332/943 de, Miskawayh (Tecarib El-Umam, Gibb Memorial, VI, 105) li ser derbasbûna Huseyn Hamadanî ber bi Azarbayanê dipeyive; di vê demê de, hevalbendê wî Cafer Ibn Şakkuya, serokê Hazbaniyên ku li Salmasê bi cih bû bûn, bû.

Nêzîkî vê demê, Daysam Ibn Ibrahîm ku jîna wî ya tevlihev pirr girêdayî Kurdan bû derket meydanê. Ew bixwe lawê Erebekî û Kurdekê bû. Leşkerên wî, ji derveyî beşeke taybetiyeke daylamî, Kurd bûn. Daysam xaricî bû. Wî, piştî Yûsif Ibn Ebî El-Sac, Azarbayanê stendi bû. Û, di 327/938 de, wî Kurd bi kar anîn ji bo ku Laşkarî Ibn Mardî, yek ji efserên (zabit) Ziyarid Waşmgîr, biqewirîne. Lê Musafirid Marzuban, ku bi baweriyên xwe yê şîî hati bû nasîn, di stendina Azarbayanê ji destê Daysam de serfiraz bû; û evê dawîn reviya ba hevalê xwe Hacîk Ibn El-Deyranî (=qalê ermenî yê Vaspurakan, Xacik-Gağcîk, kurê Deranîk). Paşê, rûniştevanên Tabrîzê bangî Daysam kir, lê ji nuh de, ew şikest û, bi iznê Musafirîdan, xwe kişand Tarum. Di 337 de, Marzuban û dîlê (esîr) Rukn El-Dewle'yê Bûyidî ku nûnerê xwe şand Azarbayanê. Wê

çaxê, birayê Marzuban, Wahsûdan, Daysamê ku Kurd jê re xwebextker (fedakar) man anî bîra xwe, û ew şand dijî nûnerê Rukn El-Dewle. Daysam hat şikestin, lê li Arda-bûl û Barza ma. Gava ku Marzuban ji dîlîtiya xwe vegeriya, neçar (mecbûr) bû ku bireve, berê ber bi Ermenistanê, û paşê ber bi Bexdadê ku tê de Mu'izz El-Dewle bi comerdî lê nêrî. Ji bo ku hevalên wî ew dilezand ku vegere Azarbayanê, ew çû ba Hamadaniyên Mûsilê û Sûriyê, ji bo ku ji wan alîkarî bixwaze. Di nehebûna Marzuban de, Daysam, di 344 de, vegeriya Salmasê û li wira xutbê bi navê Seyf El-Dewleyê Sûrî kir. Daysamê ku ji nuh de ji aliyê Marzuban hat qewirandin, ber bi hevalên xwe yê ermenî çû. Ibn El-Deyranî (Deranîk, lawê Xaçîk bixwîne), li gel daxwaziya xwe, neçar bû wî bide destê Marzuban. Daysam hat kor kirin û li girtîgehê, di 345 de, mir (Tecarib, weşana Amedroz, I, 345, II, 148-51; Ibn El-Esîr, VIII, 289, 361, 375-7).

ŞEDDADÎ

Di dema dîliya Marzuban de, li Ray, gelek waliyên serbixwe li Rojavaya Bakurê Farisistanê derketin meydanê. Yek ji wan (nêzîkî 340/951), Muhammed Şeddad Ibn Kartû, ji êla Rewadî ku paşê jê maliya qraliya mezin a Eyyûbiyan derket bû. Erdên bingehîn ên Şeddadiyan Dabîl û Ganca bûn. Şeddadî hevalbendên Bizantiyan û Selçûkiyan bûn. Di 465/1072 de, Ebû Suwar Anî ji bo kurê xwe yê piçûk, Manûçe, kirî. Ji vê demê, malbata qiralî di du şaxan de hat birîn: a Ganca û a Anî. Di 1124 de, Anî ji aliyê Gurcizan hat stendin, lê di navbera 520/1126 û 557/1161 de, û di navbera 1165 û 1174 de jî, Anî xwe ji nuh de di nav destên Şeddadiyan de dît. Mîrên gelek ronakbîr, evên dawîn eserên mi'mariyên giranbûha hiştin (li ARRAN, Dwîn, Ganca, Şeddad binêre); li çavkaniya ermenî di Lynch, Armenia, I, 363-7 de, û li van navan jî binêre: Barthold, ragihana wergerandina wî ya rûsî ya Muham. Dynasties, a Lane-Poole (St. Petersburg, 1899), 294; Barthold, Pers. nadpis'na.... meçeti Manûçe, Aniyskaya Seriya, N° 5; N. Marr, Eshçe o slove "çelebi", M. Zapiski, XX (1911), 120; D. Ross, on three Muhammadan dynasties, di Asia Major, II, 2, (1925, 215) de.

Di 349/960 de, palêwawek (aşîq) li Azarbayanê xuya bû. Navê wî Ishak Ibn Îsa bû û piştî wî ji aliyê Fadl, serokê Kurdên

(*) Encyclopédie de l'Islam, 1981. Wergerandin: Fransîzî-kurdî: Pervîn.

A N S Î K L O P Ê D Î Y A İ S L A M Ê D E

(*)

Kahtanî (?) hati bû girtin, lê nahezê wî (merivê ku dijî wî), Castan Ibn Marzubanê Musafir, xwe dispart Hazbaniyan. Ishak zû da'wa xwe hunda kir (Tecarib, II, 179). Kurdan û Daylamiyan roleke giring jî di pevçûnên Castan bi birayê xwe Nasir El-Dewle re û di yên Ibrahîm Ibn Marzuban bi biraziyê xwe Ismaîl Ibn Wahsûdan re lîzt (Tecarib, II, 219, 229; Ibn El-Esîr, VIII, 420-3).

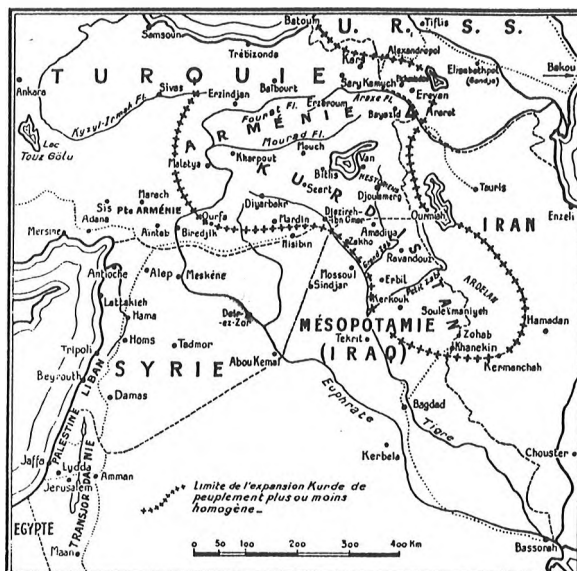
HESENWEYHÎ

Nêzîkî 348/959, di Cibal de, malbata qraliya duyemîna kurd (Lane Poole, Moham. dynasties, N° 57) jî nişka ve derket meydana. Ew ji aliyê Hesenweyh (Hasanûya) Ibn Hesen (li Şerefname I, 20-3, jî binêre), serokê êla Barkîkanî (Barzînî) ku ji Rukn El-Dewleyê Bûyid re, di dema şerrê Xurasan de, kar kiri bû, hat ava kirin. Rukn El-Dewle ji bo Kurdan pirr dilnêrm bû, û gava ku hinan li ber wî ji tevlihevkirinên wan gilî dikir, wî digot: "Kurd jî divên nan bixwun" (Tecarib, II, 281). Ibn El-Esîr (VIII, 519) pesna resena (esalet) Hesenweyh, hoşiyariya (bidiqetbûn) wî ya rêzanî (siyasî) û zelalbûna rewiştê (exlaq) wî dikir. Gava ku Hesenweyh di 369/979 de, li paytexta xwe Sarmac (li Başûrê Bîsutûn) mir, Abdul-Dewle li erdên wî (Hamadan, Dînawar, Nihawand) geriya ji bo ku tê hukmê xwe bi cih bike; lê paşê, wî vî hukmî da Bedr Ibn Hesenweyh (360-405/979-1014) ku ji Abdul-Dewle re xwebextker ma û ku heta dijî birayên xwe yêr derbas bûn aliyê

Fexr El-Dewle şerr kir. Xelîfe ji Bedr re navê Nasir El-Dîn El-Dewle da. Giraniya ku Dîrokzan didin Bedr pirr mezin e: wî êla xwe ji nuh de gihand, (vergiyan) bi dadî (edalet) pay kirin, gundiyan parastin (Tecarib, "Ebû Şuca" 287-99, 327; "Ibn Mu-hassin", 429, 449-54; Utbî, Kitabi Yamînî, wergerandina Reynolds, 424). Paşiyê Bedr, Zahir (Tahir?) bitenê salekê hukm kir, û di 406/1015 de, ew ji aliyê Şems El-Dewleyê Bûyid hat qewirandin. Apê Hesenweyh, Wanda, serokê şaxa Aysîya, di 349/960 de mir. Birayê wî Abdûl-Xana'im di 350/961 de mir, û hinek şûn de keleyên lawê wî Ebû Selîm Daysam, dawînê vê xêza kêlekî, jê hatin stendin ((Kasan yan Kasnan "Kaslan? Nêzîkî Baba Yadîgar li Zohab", Xanim-Abad, û hwd).

Gelek caran, têkilîyên Ebdul-Dewle bi Kurdan re hebûn, lê ew bi wan re ji bavê xwe Rukn El-Dewle hişktir bû. Di 368/978 de Ibn Badoya'yê kurd, bi alîkariya Ebî Taxlîbê Hamadanî, bû waliyekî serbixwe li Ardambêût (=Kawaşî, nêzîkî çiyayê Cûdî; Yaqût, I, 199), lê ew zû bi sozên Ebdul-Dewle hat xapandin (Tecarib, II, 392). Di 369 de, ewê dawîn serê şerreki dijî Kurdên Şehrezorê kişand, ji bo ku wan ji koçerên ereb ên Benû Şeyban ku bi zewac û bazarganiyê girêdayî Kurdan bûn veqetîne. Bajarê Şehrezorê hat vegirtin (işgal kirin), û Erebe vegeriyan çola xwe (Tecarib, II, 398; Ibn El-Esîr, VIII, 516).

Şerreki din, di 370/980 de, dijî Kurdên Hekkarî ku dora wan hati bû girtin û ku

Nexşe 11.- Nexşa rêzanî ya Asya Pêşîn a ku firehbûna Kurdan nişan dide.
Les Kurdes, Basile NIKITINE, Edit. d'Aujourd'hui, 1978, r.183.

bi mercê (şert) ku ew neyên kuştin xwe teslîm kir, çêbû. Li gel vê qasê, serokê şerr wan li her du aliyên rê, di dirêjayiya pênc fersexan de, di navbera Ma'alsaya û Mûsilê de, xaç kirin (eynî eser, VIII, 521).

Cardin di jîna Ebdul-Dewlê de, serokê Humeydî, Ebû Abdullah Huseyn Ibn Duşanc (yan Ebû Şuca' Baz Ibn Dustak) ku bi navê Baz hati bû nasîn, giranî stendi bû. Ew, berê hertiştî, şivan bû; paşê, hêdî hêdî, ew bû serokê Arciş; Amid? û Mayyafarkîn. Serhildanek li Nasîbîn dubendiyekê di navbera wî û Samsam El-Dewle derxist. Baz leşkerê evê dawîn li Baculayê (li ser Xabûrê El-Huseyniyyeh, di nahiya Kawaşî = Ardamuş de) şikandin, Mûsilê stend û heta xwest ku bi ser Bexdadê biçê, ji bo ku serdestiya Bûyidan rawestîne; lê ew ji aliyê Samsam hat şikestin. Ew vegeriya Mayyafarkîn, û bi lihevhatinekê bi kaptênê leşkerê ku dijî wî hati bû şandin stendina Diyarbekrê û beşa rojavayî ya Tûr Abdînê te'mîn kir (374/984). Baz çavên xwe ji Mûsilê ne kişandin, û di 379/990 de, weka ku wî jimareke mezin ji Kurdên Başnawî civandi bû, wî îcar di bin dîwarên vî bajarî de konên xwe danî bûn û pêwendiyina bi rûniştevanên wî re dikirin. Lê mîrên Hamadanî ku hîn nuh erdê xwe wiraset kiri bû, alîkariya Ereben Benû 'Ukayl te'mîn kir û dijî êrişker şerr kir. Bûyereka Baz li derveyî şerr hişt û ew hat kuştin. Laşê wî hat xaç kirin, lê xelkê Mûsilê mafê gorkirina wî bi merasîmên adetî stend, ji bo ku Baz şerrê kafiran kiri bû (Ibn El-Esîr, IX, 25, 27, 38, 49; Tecarib "Ebû Şuca'", 83-4, 176-8; Ebûl Ferec, Muxtasar El-Duwel, weşana Pocock, 321-3).

Di 380/90 de, Samsam El-Dewle tecrube kir ku cihê xwe ji nuh de bistîne, û ji bo vê yekê bû hevalê Fûlad Ibn Munzir ku xwe dispart siwariya kurd ku li Şîrazê hati bû amade kirin. Piştî şikestina vê tecrubê, ew li penaberiyê (iltica) li ba Kurdan geriya, lê evên dawîn piştîlêkirina wî (xiyanet) kir, û wî li ba Fexr El-Dewlê ku bi hezkirina Kurdan naskirî bû penaberî kir (Tecarib "Ebû Şuca'", 184; li ser Ibn Fûlad, li El-Utbî, eynî eser.424-5, binêre).

MERWÂNÎ

Maliya qraliya kurd a Merwaniyan (Zambaur, 136; Bosworth, The Islamic dynasties, 53-4) bi xurtî girêdayî Baz e. Piştî şikestina Mûsilê, Ebû Elî Ibn Merwan Ibn Dustak, ku ji xweha Baz û hevalbendê ewê dawîn çêbû bû, xwe kişand kela Kayfa ku tê de jina daylamî ya Baz rûdinişt. Ew pê re zewicî û, yek bi yek, hemî kelên Baz stendin. Du caran, wî Ebû Ebdullahê Hamadanî ku Baz şikandi bû girt, lê bi nermî lê nêrî. Ibn Merwan li Diyarbekrê cih girt, û bi awayên xwe yên nerm rûniştevanan kişandin aliyê xwe. Merwaniyan ji 380/990 heta

489/1096 hikm kir. Hikmê wan ne bitenê li ser Diyarbekrê (Amed, Arzan, Mayyafarkîn, Hisn-Kayfa), lê li ser Xilat, Melazgerd, Arciş û nahiya Rojhilata Bakur ya gola Wanê jî fireh bû. Li Rojavayê, wan, ji bo demeke kurt, Urfê stendi bû. Ebû Elî Hesên, di 381/991 de, ket heta Sûriyê û vî welatî ji imperatorê bizantî Bazîl II stend. Ew di 387/997 de ji aliyê rûniştevanên Diyarbekrê ku serê xwe hilda bûn hat kuştin. Birayê wî, Ebû Mensûr Muehhd El-Dewle ku, piştî mirina Baz, Mayyafarkîn stendi bû, li wê derê heta 402/1011 hikm kir (Ebûl Fida, Annales moslemici, weşana Reiske, II, 569). Birayê wî, Ebû Nasr Ehmed (Ibn Xallikan, I, 157-8), dû wî hat û ji 402 heta 453 hikm kir. Di 416/1025 de, wî Urfê stend, lê Bizansiyan li wira hikmê xwe, di 422/1031 de, danî (Ebûl Farac, 342). Wî navê mîrekî dad (adil), ronakbîr û çavekirî stendi bû, li gel ku wî xwe da bû kêfê. Di 442/1050 de, Ebû Nasr diviya ku di bin emrê Turxîlê Selçûkî bimîne. Law û paşiyê wî, Ebûl Kasim Nasr ku sernavê wî Nizam El-Dewle bû (453-72), hikm bi birayê xwe Seîd re (ku di 457 de mir) pay kir. Wî Herran, Suweyda, û hwd. ragihandin erdên xwe. Paşiyê wî, Mansûr Ibn Seîd ji 472 heta 489 bitenê bi nav hikm kir, lê ji 478/1085 generalê selçûkî Fexr El-Dewle Ibn Cahîr (li Cahîr, Benû- binêre) hema hemî erdên ku di bin hikmê atabegê Mûsilê (Ebûl Fida', III, 77-9, 87, 121, 125, 249) hati bûn danîn stendin. Li ser Merwaniyan, li lêhûrnêrîna taybetî (xusûsî) ya Amedroz, di JRAS, 1903, 123-54 de, binêre.

Berê vegirtina (işgal) tirkî bi demeke kurt, gelek nivîskar li ser mîrxasî û şerrên Kurdan nivîsîn. Di bin xelîfe El-Qadir de (381-422), dîrokzan mîrxasiya Ehmed Ibn El-Dehhakê kurd ku generalê imperator Bazîl II kuşt û ku, bi vî awayî, pêşveçûna Bizansiyan rawestand dibêjin (Tecarib, "Ebû Şuca'", 247). Di navbera 366 û 388/976-98 de, Kurd peşdar dibûn şerrên navbera Bûyid û Ziyariyan ji bo stendina Curcan (El-Utbî, wergerandina Reynolds, 298-302; Ibn Isfandiyyar, Gibb Memorial, 226-8). Piştî çend salan, Mehmûdê Xeznawî kurd dijî Karaxaniyan bi kar dianîn (El-'Utbî, 33-).

Kurd peşdar dibûn şerrên birakuj ên Bûyidan, ên Benû 'Ukayl ji bo stendina Mûsilê û hwd. Di 411/1020 de, wan dijî leşkerên tirk ku li Hamadanê ser hilda bûn xwe radigirt. Di 415-20 de, wan li Farisistan û Xûzistanê dijî Bûyidê dawîn, Ebû Kalicar, şerr dikir (Ibn El-Esîr, IK, 100, 134, 226, 232, 239, 247, 249, 254, 265; Tecarib "Ibn Muhassin", 348, 376, 381). Bi vî awayî, gava ku unsurê kurd di şerrên bêjimar de diwestiya, leşkerên tirk aliyê nijadî (etnîkî) yê Rojhilata Nêzîk bicarek diguherand.

Dûmahî heye

GIYAYÊN HOV ÊN KURDISTANÊ

Berhevkirin: YALÇIN

Ev navên jêrîn ên giyayên Kurdistanê ne, ku ji ber xwe şîn dibin, ango bê ku meriv wan biçîne. Di hejmara wêbê de, emê wan çêtir bidin nasîn: awa, reng, bîn..... û çend wêneyên wan nîşanî xwendevanan bidin.

A- Giyayên ku mirov dixwin

1-Babelîzik 2-Babil 3-Bêrazû 4-Bîyik 5-Catir 6-Dondelî 7-Ergurujû 8-Gêzbelû 9-Giyafîle 10-Goris 11-Gurmê 12-Heliz 13-Karî (kelehî, rîşî) 14-Kefçik 15-Kerbeş 16-Kereng 17-Ketyarî (keyar) 18-Mend 19-Nangê çûkê 20-Parpar 21-Pîspîzok 22-Pîvuk 23-Punk 24-Qiçî 25-Qurat 26-Qûzik 27-Reşad 28-Rêvaz 29-Rizyanik 30-Selmik 31-Sîrik 32-Sîrga pehn 33-Spind 34-Sterhik 35-Suryaz 36-Şekûnatik 37-Şepirze 38-Tilîga Zeynebê 39-Tirşok 40-Titlubaz 41-Têhnavik 42-Tolatirş 43-Tolik 44-Xerdel 45-Xîtik.

B- Giyayên ku lawir dixwin

1-Beybûn 2-Birdî 3-Cekurî 4-Çavspiyok 5-Çeqçeçû 6-Çever 7-Çinarok 8-Çîti 9-Debuşû 10-Endeko 11-Firîz 12-Giyagana 13-Giyareng 14-Giyareşik 15-Giyasînem 16-Giyaxwîn 17-Guharê hirçê 18-Guhreş 19-Gulgulu 20-Gunîfirşik 21-Gunîzer 22-Gûnî 23-Giyagewr 24-Heliz 25-Hêrû 26-Kakilu 27-Karîş 28-Kawîr 29-Kelik 30-Kermex 31-Ket 32-Kulîlka çayê 33-Kulîlka spî 34-Kulîlka sor 35-Kulîlka xemrî 36-Kulîlka zer 37-Lavlavik 38-Lepkêgurî 39-Lîluz 40-Mambîl 41-Nefel 42-Nêrgiz 43-Pariyê mihê 44-Pepkê qirê 45-Pûjan 46-Pûşqulor 47-Qami 48-Qîvar 49-Qulingan 50-Quncirik 51-Raye 52-Rengê ruvî 53-Riha sûfî 54-Rîrus 55-Sendel 56-Soriyaza kuvî 57-Sorik 58-Stirîbeluq 59-Stirîzerik 60-Sîrise 61-Sûsin 62-Şafir 63-Şembelok 64-Şimamû 65-Şûşan 66-Tehlî 67-Tehlîşorik 68-Tirşuka ga 69-Tûzîtehlik 70-Xeçxeçok 71-Xurêl 72-Zilavgîr 73-Zilêhûr 74-Zirbacan 75-Zirvik 76-Zîvan.

LI HOLANDA NAVENDIYA KURDISTAN VEBÛ

Di 7ê meha Kanûn 1985 de, roja şemiyê, li Holanda, bajarê Arnhem, "Navendiya Kurdistan" bi awakî fermî (resmî), ji aliyê serekê şaredariya (belediye) Arnhem, vebû.

Di vê roja vekirinê de pirr kesên Kurd, Holandî û Tirk beşdar bûn. Gelek rojnamevan, televizyon, radyo, nûnerên partiyên siyasî yên Holandî beşdar bûn û axaftin.

Civaka ku hatibû roja vebûna Navendiya Kurdistan dilşa bû û gelek gul û diyarî pêşkêşî vê rêxistina nuh kirin.

Ji Têkoşer jî nûnerek beşdarî vê rojê bû.

ALÛKARIYA CÎVAKA BIYANIYAN

Derwêş (*)

Awayê arikariya civaka biyaniyan li Belçîka têr nake. Ji alîkî ve dewleta Belçîka ne xwedîya rêzaneke biyaniyan e, ji alîkî din jî hînbûna xebatkarên civakî li ser bîngehên Ewropî ye.

Di fêrkirina civakî û çaredîtina pirsan de, pirsên merivên biyanî û yên civaka ku ew jê tîrî nayên darîçav kirin.

Cidabûnên çandî

Meriv dizane ku çandên gelên Belçîkî û biyaniyan cida ne. Bi kurtayî û awakî giştî çand tê gotina tevayîya adetên, disîplîn, sembol û hebûnên civakî yêrî komekê (1). Çand mîrîsa ku her nesl jî yê pêş xwe werdigre û dide yêrî paş xwe.

Di nav vê çarçewê de çanda biyaniyan di bin tesîra abor û ol (dîn) de bîngeha xwe digre.

Ji sedema tesîra ola îslamê, kêr guherîna giring di abor û awayê civakî de tîrî dîtin. Ev tesîra fanatîk herweha xwe li ser adetên civakên ne-îslamî di Rojhilata Navîn de ferz dike. Sedema vê yekê serdestiya gelên misilman li vê navçeyê ye.

Bi kurtayî, biyaniyên li Ewropa jî navçên belengaz tîrî. Di piraniya van navçan de nexwendeyî zêde ye, tesîra ol li ser adet û disîplîna civakê mezin e, malbat jî aliyê mezinan (mêr) tê idare kirin û malbat bixwe mezin e (civak girêdayî hev e).

Îslam

Piraniya biyaniyên jî Rojhilata Navîn misilman in. Di vê dema dawîn de Suryanî, Ermenî û Êzîdî jî ketin nav biyaniyan. Ev her sê civak jî Kurdistanê, û komek piçûk jî ji Lubnanê, tîrî.

Lê wek ku tê zanîn, biyaniyên misilman di nav xwe de jî cida ne. Beşek jî wan sunnî, yêrî din şîî ye, û ew jî dîsa tîrî par kirin. Nîşe: di nav sunniyan de haricî (mewlewî, suleymanî, nurcî û hwd.), dahilî (şafîî, hanefî, hambelî, û hwd.), di nav şîîyan de haricî (bekdaşî, caferî û hwd.), dahilî (safewî, fatimî, nasirî û hwd.). Di her du alîyan de beşa hariciyan, dahiliyan misilman nayên pejirandin (qebûl kirin).

Di civakên îslamî de, ol û jîna giştî

tevayîyek e. Zagonên (qanûn) îslamê, di her alî de, dibin bîngeha jîrî.

Pirsa zeman û saxiyê

Biyaniî, zeman bi awakî din dinasin. Ji bo wan zeman fereh û bê dawî ye. Jimara seetan tiştêkî nenas e û ji bo vê yekê jî hînek zoriyan di civaka nuh de, li Ewropa, dibînin.

Kêmasiya tedbîrên saxiyê li welatên wan û tunebûna hînkirîna dibin sedemên pirsên giring.

Damezrana civakî

Tesîra abora xizan li welatên ku biyanî jê tîrî li ser damezrana civakî mezin e. Jîna meriv, an jî malbatê bi hemî civakê ve girêdayî ye. Merivên civakê jî hev berpirsiyar in. Tiştên ku civak baş dibîne baş e û tiştên ku civak suc dibîne suc e. Meriv bi serê xwe ne giring e. Herkes xwediyê rolek e û pêwîst e vê rola xwe baş bi cih bîne. Nîşe: wezîfa zilêm, jin, zarok (kurçek), bûk, û hwd.

Abor û rêzan

Wek ku berê hat gotin, biyaniyên li vîra jî navçên xizan tîrî. Ev navçe li ser abora karê erd û xwedîkirina lawiran dijî. Imkanên wan yêrî kar pîrîr kêr in. Di aliyê rêzanî (siyasî) de biyanî li welatên xwe rewşeke din nas dikin. Rêzanên welatên wan otorîter û leşkerî ne. Ev rewş jî li ser zihniyeta wan tesîreke cida dike.

Hatina Ewropa

Destpêka hatina biyaniyan jî welatên Rojhilata Navîn di sala 1960 de bû. Hînga, hem welatên ewropî û hem yêrî ku karkeran rê dikirin, gomana demeke kurt dikirin ku wê karker paş çend salan vegezin welatê xwe. Lê wek dîrok şanî me dide ev yek ne bû û mayîna biyaniyan li Ewropa tiştêkî mutlaq e.

Biyaniyan ne bes kar û keda xwe anîn Ewropa, lê herweha adet û disîplîna civaka xwe jî bi xwe ra anîn.

Cidabûna adet û çanda wan jî yêrî welatê nuh derdikevin meydanê. Rola malbata mezin

(*) Ev gotar kurtenivîs û wergerandina tîzeke ku min li Xwendegêha Bilind a Zanistîya Civakî li Leuven, flon 1985, bi zîmanê hollandî pêşkeş kir e.

(1) Kloos P., Antropolojîya Çandî, pêşgotin

biçûktir dibe û merivê biyanî dikeve bin gomana tenhayî û windabûnê. Ev yek jî dibe sedema tenêbûna malbata nuh a biçûk di nav civakeke biyanî de li welatê nuh. Damezrana malîyê û rolên kesan hêdî hêdî hunda dibin.

Rola jin û zarokan tê guhertin û ew jî dibe sedema zêdebûna rola zilêm ku bêtir otorîter dibe û malbat bi hemî hêza xwe adetên welêt diparêze û çanda nuh napejirîne.

Lê çi mixabin ku neslê duwemîn ku li vira mezin dibe bi awakî din difikire û dijî. Li mal adet û çanda dê û bav, li kuçe û dibistanan yên civaka nuh fêhr dibe. Ev yek jî dibin sedemên nexweşîyan di nav malbatê de û dê û bav ditirsînin. Tirsê wan ew e ku zarokên wan wê di nav civaka nuh de hunda bibin. Adetên bav û kalan wê ji bîr bikin û yekcar hew li eslê xwe bipirsin.

Pirsa dina giring ev e ku ne dewlet û ne ne malbat ehemîyetê didin xwendina wan zarokan. Ew hê di destpêka mezinbûna xwe de bêşensên jînê ne. Rewşa keçên biyanî di vî alî de hîn jî zortir e.

Sexsiyeta Netewî

Cidabûnên di nav biyanî û gelên Belçîka de ne bes ji çand û ol tî. Cidabûnek din ku pirr giring e, şexsiyeta netewî ye.

Karkerên Kurd, Ermenî, Tirk, Ereb, Suryanî, Berber û hwd. ku hemî biyanî ne, lê ne hemî Tirk yan Ereb in, ji ber ku ew ji nav dewletên Tirkîyê û Fasê tî.

Li Tirkîyê, rewşa rêzanî xuya ye. Gelên ne Tirk di her alî de tî pelixandin. Tesîra pelixandina wan gelan li vira jî heye, heta li vira bixwe jî hinek zorî dibînin. Ev gel li vira jî ji piraniya mafên xwe yê dêmokratîk mahrûm in. Ji ber ku ew wek Tirk tî hesab kirin.

Mafên dêmokratîkên civakî, çandî û yê xwendinê li ber wan hatine birîn. Heta di aliyê hin tiştan de bêdadî (neheqî) jî li wan dibe.

Nîşe: Tirkan û Ereban mafên bernameyên televizyon û radyo, mafê xwendina zimanê Tirkî û Erebî di dibistanên pêşîn de girtine. Komelên wan alîkariyên baş ji hikûmeta Belçîka distînin. Di sendîke û rêxistinên din yê civakî de mafê berpirsiyariyê hatiye nasîn, û hwd. Lê karkerên wek Kurdan, Ermenîyan, Suryaniyan û Berberan ji tevayiya van mafan bêpar (mahrum) in. Li ba vê yekê, dewlet wan neçar (mecbûr) dike ku şexsiyeta xwe ya netewî ji bîr bikin û bitenê ji mafên ku ji Tirk û Ereban re hatine dayîn kar bikin. Nîşe: fêrên tirkî, erebî û yê quranê, dîrok û civaka Tirk û Ereban, di cihê yê xwe de.

Ev yek ji bo zarokên di dibistanê de rewşeke pirr bi tehlike ye. Ango, ev zarok li mal bi kurdî, yan jî bi ermenî diaxivin, bi hevalên xwe yê dibistanê re zimanê fransîzî yan flamanî (hollandî) û di fêrên xusûsî de ji bo zarokên tirk û ereb tirkî yan erebî fêr dibin û, bi vî awayî, tiştên ku hîn dibin bala wan nakişînin, û loma ew ji xwendinê hez nakin û dilê wan pê teng dibe.

Pêwendî

Cidabûn û zorî di vî alî de pirr in. Ev cidabûn û zorî dîsa bingeha xwe di çandên cida de dibîne. Bi awakî giştî em karin van awayên pêwendiyê bikin du celeb:

- 1- awayê civakî civak giring e.
- 2- awayê merivî meriv giring e

Biyanî dikevin koma yekemîn, anga axaftin û tebîeta wan awayê civakî ye. Yê civaka Belçîka (herweha tevî Ewropa) jî dikeve nav awayî merivî. Li ser vê yekê, zoriyên pêwendiyê ewha tî xuya kirin:

Çandên civakî	Çandên şexsî
- "em" giring e	- "ez" giring e
- rol hene	- rewş rolan diguhe- rîne.
- temen (imr) giring e.	- intellegualizm gi- ring e.
- olî (dînî) ye	- meriv azadtir û ak- tîf e.

- meriv pasif e - "ez" biryar distîne
- di hemberî dora xwe - di hemberê dora xwe
 ya nenas de girtî ya nenas û nas de
 ye, ji gotina civa- bê alî ye.
 ka xwe dernakeve.
- "em" biryar distî- - meriv wek xwe dike
 nin.
- di nav civaka xwe - ziman vekirî ye; her
 de bi xwe bawer e kes têdigihêje
- ziman girtî ye; bes
 endamên civakê tê-
 digihêjin.

Ev plan ne giştî ye. Di nav her du civakan de guhertinên ku meriv ji derve zû û baş nabîne çêdibin, û bi vî awayî, hêdî hêdî, awayên jînê û zihniyet jî diguherin.

Nijadparêzî û dijminayiya biyaniyan

Nijadparêzî stratêjiya parçekirina komeke (civak) kêmnas e. Ev rêzana dijî biyaniyan ji aliyê kerbidestên dewletê imkanên xurtbûnê distîne. Bi vî yekê, sucê krîza aborî, pîrbûna bêkaran û pîrsên din yê civakî ku hikûmetên Belçîka û Ewropa ji wan berpirsiyar in, li ser milên biyaniyan tîr avêtin û bi vî awayî, tiştên ne rast li ser wan derdikevin.

Bêdadî (neheqî), dema ku merivek ji sedema cidabûna xwe ya fizîkî bi awakî din lê tê nêrîn, xuya dibe.

ÇEND PÊŞNEYAR JI BO ARÎKARINEK BAŞTIR

A- Di aliyê xwendinê de

Divê planekî çandên cida ji bo xwendinê bê bi kar anîn: Her kom eynî imkanaan wergire û bi zimanê gelê xwe karibe arîkariyê di dibistanan de bistîne. Divê her kom li ser dîrok, damezrana civakî, ol û rewşa welatê xwe bixwîne û fêr bibe.

Di aliyê din de pêwist e ku:

- 1- Başkirina dan û standinên xwendegehê û malîyên zarokan, ji bo ku malbatên wan jî bikarin rewşa zarokên xwe di xwendegehê de bizanin.
- 2- Bi riya sistemeke pedagojîk ku ji destpêka xwendinê heta zanîngehê:
 - a) arîkariya xusûsî ji bo zarokên bi pîrs.
 - b) hem zarokên biyanî hem jî yê Belçîkî ji rewşa jîn, çand û ola her du aliyên agahdar bibin.
- 3- Pêwist e ku mamoste ji rewşa biyaniyan li welatên wan û li vî agahdar be.
- 4- Pêwist e ku dewleta Belçîka bi awakî fermî (resmî) plana çandên cida bipejirîne û arîkariya pêşveçûna wê bike.

B- Temîna civakî

Di vî warî de ti pîrs ji derveyî nenasîna sistema vî rêxistinê nîn in.

Meriv kare bi awayê gihandinan (eger pêwist be, bi zimanên biyaniyan bixwe) vî sistemê bide nas kirin ku ji hin pîrsên sazgehî re çare bîr dîtin.

C- Rewşa kar

Di demeke krîza aborî dîtina kar ji bo hemî kesî zor e. Ji bo biyaniyan ev yek hê zortir e. Sedema mezin ji nexwendinê û nezanîna zimanan e. Divê, dîsa bi riya gihandinan, fêrên zimên û imkanên meriv, çare ji van pîrsan re bîr dîtin. Fêrên huner ku wezareta kar dide di vî warî de cihekî giring digirin.

D- Pîrsa xaniyan

Rewşa biyaniyan di vî alî de girantir ji ya gelên vî ye. Ji ber ku xanî di destên rêxistinê xusûsî de ne û buhayê kirê pîr giran e. Ev yek biyaniyan teşwîkê xaniyên erzan û ne xeş dike ku ne ji bo saxiyê û ne jî di aliyê xweşiyê de baş in.

Divê dewlet karibe belavkirina xaniyên vala kontrol bike û imkânê çareyê vî pîrsê bêtir bike.

E- Saxî

Di aliyê saxiyê de pîrsên biyaniyan bitenê di aliyê ziman û nezaniyê de hene. Mariv dikare:

- 1- xebatkarên saxiyê yê biyanî bide kar kirin.
- 2- dû û bavan di vî alî de bigihîne.
- 3- xebatkarên saxiyê yê belçîkî bigihîne ji bo ku ew karibin di nexweşgehan de bi biyaniyan re mijûr bibin.
- 4- alîkarî bide wergervanên ku broşûran bi zimanên biyaniyan, li ser saxiyê, bidin çap kirin.

F- Rewşa biyaniyan di aliyê hiqûqî de

Di vî warî de biyanî tê perçiqandin. Herçend e biyanî ji zû da li virin hinek ji şaredariyan (belediye) qeydiyên biyaniyan napejirînin (qebûl nakin).

Kontrola polîs di kuçan de, qedexekirina hatina hin malbatên karkerên biyanî, ketina polîs cihên vekirî (umûmî), zorbûna kirêkirina xaniyan ... hin ji van pîrsan in. Pêwist e ku biyanî ji tevayîya mafên mirovî kar bikin û ew jî wek merivên welatê ku ew tê dijîn di aliyê hiqûqî de bîr pejirandin.

Dûmahî heye

2 ŞEVÊN AGAHDARIYÊ

Di 12 û 13 Mijdar 1985 de, Têkoşer du şevên agahdariyê li ser Kurdistanê Îran û Iraqê pêk anîn.

Di şeva pêşîn de, bijîjkekî (doktor) belçîkî, Jan Meesters, diapoziştîvan li ser nexweşxaneke KDPI nîşan dan. Dr Meesters berê çend mehan ji aliyê rêxistina Aide Médicale Internationale (Alîkariya Bijîjkiya Navnetewî) hati bû şandin ji bo ku li pêşmergeyên birîndar û kesên nexweş binêre. Di vî zemanî bixwe de jî, wî cuhanên kurd digihandin ku ew bixwe karibin bi pirsên saxiyê yên gelê xwe mijûr bibin.

Bijîjkekî din jî, Dr Michel-Yves Grauwîn, ku endamê AMI'ya Fransa û serokê AMIya Belçîka ye, li ser diwariyên ku gelê Kurdistanê Îranê dikişîne û ku nahêlin ku ew di mercên (şert) qenc de jîna xwe pêş de bide peyivî.

Şeva duyemîn li ser Kurdistanê Iraqê bû. Me du filmên video pêşkeş kirin. Filmê

yekemîn belgeyî bû. Ew li London, ji aliyê Dengê Kurdistan hatiye çêkirin û dîroka têkoşîna Kurdistanê Iraqê nîşan dide. Piştî pirs û bersivan, me filmê duyemîn, Kîne Em?, ku li Stockholm hatiye çêkirin nîşan da. Bi saya vî filmê delal, hunermendên giranbûha, weka Şivan, Gulistan, Mahmut Baksi, Melike Demirag û koma folklorê ya Swêdê çand û zargotina (folklor) kurdiya dewlemend ji Belçîkî û biyanîyan re dan nasîn.

Di her du şevan de, nêzîkî 150 kes, ku piraniya wan Belçîkî bûn, beşdar bûn. Wan gelek pirsan pirsîn û rewşa Kurd û Kurdistanê bala wan baş kişand. Rêxistina pirtûkan û xwarinên kurdî jî ji bo nêzîkkirina Kurd, Belçîkî û gelên din û xurtkirina pêwendiyên wan bi hevdu re gengazîyeke (wasîte) baş bû. Berê van şevan bi rojekê û di şeva yekemîn de, radyoya belçîkî, RTBF, vê xebatê weşand (li rûpel binêre).

2 SOIREEES KURDES

LE BOTANIQUE - 236, rue Royale - 1030 BXL

Mardi, 12/11/85 20 h. - KURDISTAN d'Iran: diapositives.

Dr. Jan MEESTERS (A.M.I.)

+ débat

Mercredi, 13/11 - 20 h. KURDISTAN d'Irak - film documentaire

+ débat - film folklorique: Şivan et d'autres

Stand d'information et buffet kurde

Entrée : 100 F.B.

Organisateur: Têkoşer: Union des Travailleurs et Etudiants Kurdes en Belgique

X E B A T A M E

7 ÎLON

Şeva bîranîna Yilmaz Güney ku li Parîsê, ji aliyê Enstituya Kurdî hat pêk anîn. Çend endamên Têkoşer beşdarî wê bûn.

21 ÎLON

Cardin şeva bîranîna Yilmaz Güney li Köln. Çend hevalên Têkoşer beşdarî wê jî bûn.

21, 22 ÎLON

Cêjna salî ya rojnama partiya komunista belçîkî, Drapeau Rouge. Her sal, bi hezaran meriv beşdarî van du rojan dibin. Me di bin konekê de pirtûk û kasetên kurdî raxistin.

3 COTMEH

Bi hinceta helbijartinên parlamana belçîkî ku di 13/10 de çêbûn, em beşdar bûn civîna çapê ya Mrax (Rêxistina dijî Nijadparêziyê) li ser giranbûna pirsên biyaniyan li Belçîka.

20 COTMEH

Xwepêşandina (meşîn) mezin dijî çekên atomî. Nêzîkî 200.000 kes beşdarî wê bûn.

12, 13 MIJDAR

Me du şevên agahdariyê li ser Kurdistanê Iran û Iraqê, li navenda çandî "Botanique" ku girêdayî Wezareta Çandê ye, pêk anîn. Nêzîkî 150 kes beşdarî wan bûn (li rûpel 19 binêre).

23 MIJDAR

Şeva Komîta Flaman ji bo Piştgirtiya Dibistanên Bask. Nêzîkî 800 kes hati bûn. Em bi raxistina pirtûkên kurdî beşdar bûn (li bajarê Gent).

28 MIJDAR - 2 KANÛN

Komisyona Ewropî ji bo Biyaniyan semînerekê li ser pirsên cihê yê biyaniyên Ewropa, li Marlagne, nêzîkî Namur, pêk anî. Du endamên Têkoşer beşdarî wê bûn û daxwaziyên jêrîn pêşkeş kirin: divê ku hikûmetên ewropî cihêtiya Kurdan ji Tirkên bipejirînin (qebûl bikin), û bi vî awayî zimanê kurdî weka zimanekî dayikî ji zarokên kurd re li dibistanan bidin hîn kirin. Ji alîkî din jî me xwest ku di radyo û televizyonan de ji Kurdan re, weka ji gelên dinên biyanî re, bernamên çandî, bi awakî muntazam bên dayîn. Berpirsiyarên semînerê soz dan me ku vê pêşneyarê pêşkeşî Parlamana Ewropa bikin.

7 KANÛN

Em beşdar bûn vekirina Navendiya Kurdistan li bajarê Arnhem, li Hollanda. Ev Navend bi awakî fermî (resmî) ji aliyê vê şaredariyê (belediye) hatiye pejirandin (li rûpel 15 binêre).

20 KANÛN

Endamek ji Têkoşer li Xwendegêha Bilind a Mamosteyan, li bajarê Anvers, ji nêzîkî 100 xwendekarên vê Xwendegêhê agahdariyeke li ser Kurdistanê da.

27 KANÛN

Bi hinceta (munasebet) 30 saliya Şivan, li ser daxwaziya Enstituya Kurdî ya Parîsê, Têkoşer şeveke çandî li salona Claridge, li Bruxelles, amade kir (li rûpel 21 binêre).

DI MEHÊ DE CAREKE

- Civîn bi berpirsiyarên Université de Paix (Zanîngeha Aştiyê) û komeline din ku bi mafên mirovan û gelan mijûr dibin.

- Civîn bi komelên civakî û çandî ku li şaredariya St-Josse, li Bruxelles, dixebitin.

JÎ ALIYE WEŞANE

RADYO:

11 MIJDAR: Bi hinceta her du şevên agahdariyê, yê 12 û 13 Mijdarê, radyoya fransîzî, RTBF, bernama Points de Mire, nîv seet hevpeyvînekê bi endameke Têkoşer re kir, stranên kurdî yê Şivan û Temo weşandin û her du şevan çend caran îlan kirin.

12 MIJDAR: Rojnamevanek ji radyoya RTBF beşdar bû şeva agahdariyê ya pêşîn, bi her du bijîjkên Ewropî û endameke Têkoşer re hevpeyvînekê çêkir û şeva duyemîn îlan kir.

TELEVIZYON:

22 KANÛN: Televizyona flamanî BRT, bernama biyaniyan BABEL, nêzîkî deh deqge ji bo Kurdan veqetandin. Di destpêkê de, çend perçên ku ji televizyona almanî hatine stendin nîşan da, û paşê bi me re hevpeyvînekê çêkir. Eger ev bername pirr kurt be jî, ji bo Kurdan bûyereke giring e, ji bo ku em tê de, ji bo cara yekemîn bi kurdî dipeyivin.

TELEVIZYONA FRANSÎZÎ: ev televizyon perçeke ji axaftina me ya kurdî di televizyona flamanî de nîşan da.

NIVÎSAR:

Bi hinceta (munasebet) cêjna sersalê, kovara dijî nijadparêziyê, l'Anti-Raciste, bi me re hevpeyvînekê li ser sersala Kurdan NEWROZ, çêkir.

RADYOYA AZAD: Her yekşem, ji seet 13 heta 15, bi kurdî, fransîzî, tirkî û flamanî.

* * * *

BERHEVKIRINA DOKUMANAN LI SER KURDAN

- Kurdische Grammatik, **Fernand Justi**, Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 1880 (çapa nuh: **Hans R. Wohlwend Schaan/Liechtenstein**, 1983).

- Kurdish Dialect Studies, I, II, Oxford University Press, 1961, 62 (çapa nuh: School of Oriental and African Studies, University of London, 1981).

- The Kurds, Minority Rights Group - Report N° 23, London 1948.

- Der Kurdengau, **Dr Maximilian Bittner**-Akademie Der Wissenschaften, Viêna, 1896.

- Kurdistan, the Search for Recognition - **Richard Sim** - Conflict Studies. The Institute for the study of conflict, N° 124, November 1980.

- La question kurde - **Dr Chukru Mehmed Sekban** - Les Presses Universitaires de France, 49, Blv. Saint-Michel, Parîs (bê tarîx).

- Betrachtungen über die ethnische Identität der Iranischen Kurden, **Taghi Habibi Shalmani**. Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Universität zu Köln, Köln 1985

- Agha, Shaikh and State. On the social and political organization of Kurdistan. **M. M. Van Bruinessen**, 1978.

- Prehistoric investigations in Iraq Kurdistan, **Robert J. Braidwood and Bruce Howe**. The Oriental Institute of the University of Chicago - Chicago 1960.

- Ich war bei den Kurden, **Fritz Sitte**, Verlag Styria Graz, Viêna, Köln, 1980.

- Bohtan, I, II, Eine topografisch-historische studies, **Martin Hartmann**, Berlin 1896, 7.

- Zur geographie des Tur Abdin, **A. Socin**, 1873.

- Sasun und das quellengebiet des Tigris, **Wilhelm Tomaschek**, (bê tarîx).

- Nairi E Ur (U) Atari, Contributo Alla Storia Della Formazione Del Regno Di Urartu, **Mirjo Salvini**, Roma, Edizioni Dell'Ateneo, 1967.

- The Nestorians and their Muslim Neighbors, New Jersey, 1961.

- Hurrians and Subarians **Ignas J. Gelb**. University of Chicago, 1944.

- Les Yézidis, **M. Joachim Menant**, Parîs 1892.

Cejna 30 saliya Şivan

Bi daxwaziya Enstituya Kurdî ya Parîsê, Têkoşer di 27 Kanûn 1985 de li Bruksel şeva pîrozkirina 30 saliya hozanê kurd Şivan Perwer amade kir.

Di bernama cejnê de Şivan Perwer, Gulistan, Melike Demirag, Emekçi, Orhan Temur, Feqiyê Teyra (Nizamettin Ariç) û pêşkeş Mahmut Baksi hebûn. Lê çi mixabe ku Melike Demirag, Emekçi, Orhan Temur û Feqiyê Teyra beşdarî vê şevê nebûn. Lê Xusrew, dengbêjê Kurdistana Îranê, hat.

Serokê Enstituya Kurdî ya Parîsê, Kendal Nezan, û xanima Yilmaz Güney, Fatoş, axif-

tin, xweşhatina mêhvanan kir û 30 saliya Şivan pîroz kir.

Her çend e ku hin ji hozanên bernamê ne hatibûn jî, konsera me bi awakî baş bi ser ket. Mêhvan bi stranên Xusrew Bager, Gulistan û Şivan Perwer şah bûn. Gelek silavname ji komele û partiyên demokratîk hatin û komelên kurd, tirk, ereb û belçîkî pirtûkên xwe raxistin.

Nêzikî 750 kes beşdar bûn vê şevê û mêhvan bi pêşkeşiya nivîskar û rojnamevanê kurd, Mahmut Baksi, pîrr dîlxweş bûn û henekên wî ew gelek dikenandin.

TÊKOŞER'DEN

HABERLER

7 EYLÜL

Paris'te Kürt Enstitüsünün düzenlediği "Yılmaz Güney'i Anma Gecesi"ne Têkoşer'den bir kaç temsilci katıldı.

21 EYLÜL

Federal Almanya Kürt Enstitüsünün Sosyal Demokrat Parti ile düzenlediği "Yılmaz Güney'i Anma Gecesi"ne Têkoşer'den bir kaç arkadaş katıldı.

21-22 EYLÜL

Belçika Komünist Partisi yayın organı olan "Drapeau Rouge"un iki günlük bayramına kitap ve kaset sergimiz ile katıldık. Bayrama her sene binlerce insan katılıyor.

3 EKİM

30 Ekim'de olan Belçika Parlemtosunun seçimleri dolayısı ile MRAX (İrkçılığa karşı bir kuruluş)'ın Belçika'daki yabancı uyruklu kitlenin büyüyen sorunlarını konu edinen toplantısına katıldık.

20 EKİM

Atom silahlarına karşı düzenlenen büyük yürüyüş. Aşağı yukarı 200.000 kişi bu yürüyüşe katıldı.

12-13 KASIM

İran ve Irak Kürdistanını konu alan iki informasyon gecesi düzenledik. Kültür Bakanlığına bağlı "Botanique Kültür Merkezi"nde düzenlenen gecelere 150 ye yakın kişi katıldı. (Daha çok bilgi için sayfa 19 bakın).

23 KASIM

Bask okullarını desteklemek için Flaman Komitesinin gecesi. 800 kişinin katıldığı geceye kitap sergimiz ile katıldık.

28 KASIM-2 ARALIK

Avrupa Komisyonu, Namur'a yakın Marlagne'de Avrupa'daki yabancılar ile ilgili bir seminer hazırladı. Têkoşer'den iki temsilci katıldı ve şu önerileri sundular: Avrupa hükümetleri Kürtlerin Türkler'den ayrı bir halk olduğunu kabul etmelidirler, okullarda Kürt çocuklarına anadilleri Kürtçe öğretilmelidir.

Diğer yandanda, isteğimiz şu, Avrupa'daki Kürtler için radyo ve televizyonlarda, diğer milliyetlere verildiği gibi, muntazam bir şekilde kültürel Kürtçe program hakkı verilmeli. Seminerin sorumluları, önerilerimizi Avrupa Parlemtosuna götüreceklerini söylediler.

7 ARALIK

Hollanda'nın Arnhem şehrinde "Navendiya Kürdistan"ın açılış törenine katıldık. Bu merkez, Arnhem belediyesi tarafından resmen açıldı. (Daha çok bilgi için 15 bakınız).

20 ARALIK

Têkoşer'den bir arkadaş, Anvers'te Yüksek Öğretmen Okulunda Kürdistan ile ilgili bir konuşma yaptı. Aşağı yukarı 100 kadar dinleyici vardı.

27 ARALIK

Kürt ozanı Şivan Perwer'in 30 doğum yılı dolayısı ile, Paris Kürt Enstitüsünün arzusu üzerine, Têkoşer Brüksel'de Claridge salonunda kültürel bir gece hazırladı. (Daha çok bilgi için sayfa 21 bakınız).

AYLIK ÇALIŞMALAR

-Barış Üniversitesi (Université de Paix) ve insan haklarını savunan çeşitli kuruluşlar ile yapılan toplantılar.

-Brüksel, St. Josse'un sosyal ve kültürel kuruluşları ile yapılan toplantılar.

YAYIN ALANINDA

RADYO

11 KASIM: 12 ve 13 Kasım'da olan informasyon geceleri dolayısı ile RTBF radyosu'nun Points de Mire programı Têkoşer'ir bir üyesi ile yarım saatlik bir ropörtaj yaptı. Ropörtaj yayını esnasında Şivan ve Temo' - dan parçalar sundu.

12 KASIM: RTBF'ten bir muhabir informasyon gecemize katılarak konuşmacı iki doktor ve Têkoşer'den bir arkadaş ile bir ropörtaj yaptı ve ikinci informasyon gecesini yaptığı ropörtaj ile beraber yayınyadı.

TELEVİZYON

22 ARALIK: Flaman televizyonu BRT'nin BABEL programı 10 dakikasını Kürtlere ayırdı Alman televizyonundan aldıkları parçalarla Têkoşer ile yaptıkları ropörtajı yayınladılar. Program kısa olmasına rağmen Kürtler için böylesi bir programın önemi büyüktür. Çünkü Belçika televizyonunda ilk olarak dilimiz Kürtçe ile konuştuk. Yapılan Kürtçe konuşmalarımızın tercümeleri Flamanca ile yapıldı.

FRANSIZ TELEVİZYONU: Flaman televizyonu ile yaptığımız Kürtçe konuşmaların bir bölümünü Fransızca dipnotlar ile beraber naklen yayınladı.

BASIN: Yeni yıl münasebeti ile ırkçılığa karşı yayınlanan dergi "L'Anti-Raciste" bizim ile Kürt ulusal bayramı NEWROZ hakkında bir ropörtaj yapıp yayınladı.

SERBEST RADYO: Her pazar günü, saat 13 ten 15 kadar Kürtçe, Fransızca, Türkçe ve Flamanca radyo yayını yapıyoruz.

KÜRTLER İLE İLGİLİ BELGELERİN TOPLAMASI:

(Sayfa 21'e bakınız).

ax ji derdê van bêbextan

Ji Diyarbekra qehreman
Têye dengê kûr û giran;
Nalîna xortan,
Qirîna jinan,
Axe-kufa belengazan; ax,
Ax ji derdê van xwînrijan,
Van nezanan, van bêbextan;
Çîqa paşve mane, ax.

Ji Sowêto ya qehreman
Têye dengê kûr û giran
Tijî êş û jan
Ji derdê dizan;
Dibin ser û binê erdê; ax,
Ax.....

Ji Selvedora qehreman
Têye dengê kûr û giran;
Faşist har bûne,
Dirjînin xwînê;
Nedizanın mirovîtîyê; ax,
Ax.....

Ji Filistîna qehreman
Têye dengê kûr û giran;
Jinek digrî ye,
Lawik mirî ye;
Ew jî wek bavê wî kujtin; ax,
Ax.....

Ji Mehabada qehreman
Têye dengê kûr û giran;
Mindal sêwîne;
Qirîn û şîne;
Bavên mêrxas canfîda bûn; ax,
Ax.....

Lê hemû beşên cîhanê
Wek gelê l'Kurdistanê
Hinek digrîne,
Birçî û tîne;
Hin jî îroj hîn bindestin; ax,
Ax.....

Şahîne Soreklî
Sydney, x. 84

KURŞUN NEYLESİN TÜRKÜYE ?!..

"Yurdumuzdaki karanlığın aydınlığa çevrilmesine ufaklık bir katkımız olsun diye hazırladık bu kaseti. Sağlanacak gelirin tümü insan hakları ve demokratik özgürlükler için yapılan çabalara harcanacak. Siz de onu satın alarak, dostlarınıza duyurarak bize katılabilir, çalışmanın bir ucundan tutmanın mutluluğunu paylaşabilirsiniz..."

Toplu siparişler için
başvuru - Ji bo daxwazên zêde :

"Demokrat Sanatçılar"-
(Hunermendên Demokrat)
Quellenstr. 82
5357 Swisstal 1
B.R. DEUSCHLAND
Tel. (0)2254 - 6821

Not: Ji bo daxwazên yek yek, em hevî dîkin ku hun wa ji komelên demokratîk ên nêzîkî we bixwazin.

Tek tek istekler için, çevrenizdeki demokratik derneklerden başvurmanızı rica ederiz.

BER ÇI DİKARE BİKE JI LAWÎJÊ ?!..

Me ev kaset amade kir ku bibe alîkariye-keke biçuk ji bo li welatê me ronahî bikeve cihê tariyê. Ewê giş hatina vê kasetê di ber têkoşîna ji bo mafên mirovan û mafên demokratîk bîn xerc kirin. Hun jî bi kirîna vê kasetê û bi nasdana wê li ba dostên xwe tevî me bibin, dilxweşiya di nava xebatê de par bikin..."

Hunermendên Kurd û Tirk
Kürt ve Türk sanatçıları:

Delal, Emekçi, Gulistan,
Heval, Mehmet Koç, Melike
Demirağ, Nedim Hazar, Ni-
zamettin Ariç, Orhan Temur,
Rıza Aslandoğan, Tahsin Incirci,
Şivan Perwer
Tulay German, Ufuk Adalı.

